

Le urno dvigajte petê! . . .

Kaj nam je pripovedoval naš dedek.

Piše A. Pesek.

1. Slabota.

(Dalje.)

X.

službenec Slabota je skrbno stregel psom ter poslušal, kaj so govorili v cesarskem gradu. Zvedel je, da je cesar razposlal na vse strani jezdece, ki bi naj poiskali in pozvedeli, kam je izginil junak z rešeno najstarejšo cesarično, a jezdec za jezdecem se je vrnil, o junaku in najstarejši cesarični pa ni bilo ne sluha ne duha. Nihče ju ni videl ali slišal kaj o njiju. Izginila sta kakor da sta se pogreznila v zemljo ali odplavala v oblake, in ljudje so domnevali razne reči o junaku. Eni so trdili, da je čarovnik, drugi, da je bil angel božji, tretji so skomizgali z ramami ter si mislili kaj drugega. — Cesar je žaloval za izgubljeno hčerko, a rekel je: „Naj bo v božjem imenu, bolje je, da jo je odvedel rešitelj junak, kakor pa da bi jo bil požrl grozni zmaj.“

Tako je minila sobota in tudi nedelja in zopet se je polastil ljudi in cesarja strah in groza, zakaj napočil je nov teden, in v petek pride zopet zmaj in treba mu bo žrtvovati srednjo cesarično.

Cesar je dal razglasiti, da dá junaku, ki bi se osmelil podati se v boj zoper zmaja in bi ga premagal ter rešil cesarično, pol cesarstva in srednjo cesarično za ženo.

Minil je ponedeljek, minil torek, a nihče se ni oglasil. Cesar je zopet razposlal na vse strani jezdece, ki so vabili viteze in junake na boj zoper zmaja, a nihče se ni upal priti.

V četrtek je Slabota prosil cesarskega lovca, svojega gospodarja, za dopust za dva dni, da gre zopet domov pogledat. Lovec mu je dovolil, in Slabota je šel v mesto h krčmarju.

Pogledal je najprej v hlev k svojemu konju. Veselo je zahrkal konj, ko ga je zagledal. Slabota ga je objel za vrat kakor prijatelj prijatelja ter ga božal. Potem pa je šel h krčmarju, ki ga je odvedel v sobo k cesarični. Ta ga je jako veselo sprejela ter ga prosila, naj reši jutri še njeno sestro kakor je zadnjič njo. Slabota ji je obljubil, da stori to, a opomnil jo je še enkrat, da naj bo mirna in tiha v sobici, da nihče ne zve za njo. Dejal ji je tudi, da ji jutri privede njeno sestro sem, da ji ne bo tako dolgočasno sami. To je cesarično tako razveselilo, da mu je podala roko.

Slabota je skrbno krmil konja z najboljšim senom in ovsom. Drugo jutro ga je pa nakrmil s pšeničnim kruhom in napojil s starim vinom. Preoblekel se je zopet v vojaško obleko, zajahal konja in jezdil k morju.

Cesarična je gledala skozi okno za njim, in ko se je ozrl, mu je mahal z robcem v pozdrav in bodrilo, on pa je lepo po vojaško salutiral in jezdil naprej.

Ko je prijezdil k morju, ga je tam zbrana množica burno pozdravljala in hitro so odstranili cesarično, ki je že bila na črnem odru pri morju, in Slabota je jezdil na oder.

Ni imel dolgo časa opazovati morje, zakaj pričelo je zopet šumeti in šumelo je čimdaljebolj, in prisopihal je zmaj. Pridrvi naravnost na oder ter se zažene v konja, ki zaradi silovitega navala odskoči na kraj odra. Slabota se je ustrašil ter menil, da ga premaga zmaj. Spomnil se je šepave lisice ter jo poklical na pomoč in že je bila lisica na odru. Skočila je zmaju na vrat ter ga pričela grizti, kjer je bil najbolj občutljiv. Nevoljen se je stresal zmaj, da bi se rešil nadležne lisice, a Slabota je ohrabil konja in je pogumno začel udrihati z mečem po zmaju. Vnel se je ljut boj; zmaj se je zaganjal v Slaboto in konja ter se otresal zvite lisice, lisica ga je pa grizla ter spretno skakala z vrata na vrat, Slabota pa je sekal glave, kakor podira drvar drevesa. Že je odsekal zmaju šest glav, ko se zmaj zvali v morje, lisica pa skoči z odra in izgine. Zmaj je zarjovel, se nagrozil Slaboti in dejal: „Čakaj, danes teden zdrobim tebe, konja in tisto malo spako.“ Menil je lisico.

„O, le pridi,“ je odgovoril Slabota, „le pridi, da ti odsekam vse glave in vzamem življenje, da bo konec tvojih pregreh.“

Ljudje so z grozo in strahom opazovali oddaleč boj ter so trepetali, da podleže Slabota. Prosili in molili so Boga pomoči, naj da Slaboti potrebno moč in pogum, da bo vztrajal, in ko so videli, da je Slabota premagal zmaja, so zavriskali veselja ter poslali po cesarja in godce. Prišlo je mnogo godcev, ki so svirali poskočne, vesele skladbe, in cesar se je pripeljal v zlato kočiji.

Zopet se je cesar Slaboti ginjen zahvaljeval, ga objel ter prosil, naj sede k njemu v zlato kočijo ter se naj pelje v cesarski grad, da ga bo obdaruil kakor zasluži.

Slabota je odklonil vsako darilo, prosil je le, naj mu dajo rešeno cesarično, da bo jezdila poleg njega. Čeprav nerad, je vendar cesar privolil.

Komaj pa je imel Slabota cesarično poleg sebe na konju, je odjezdil kot veter, da nihče ni vedel kam. Vsuli so se ljudje za njim, a kje je že bil on!

Prijezdil je v mesto h krčmarju. Ta ga je že pričakoval na dvorišču, kakor mu je bil prej naročil. Slabota je izročil konja krčmarju, cesarično pa odvedel v sobo k sestri.

Veseli sta se sestri objeli ter jokali same radosti, da sta rešeni. Ginjeni sta se zahvaljevali Slaboti za rešitev, in srednja cesarična je vzela s prsta zlat prstan ter mu ga dala v spomin in zahvalo za srečno rešitev. Slabota je podarjeni prstan hvaležno sprejel ter ga je skrbno shranil k onemu, ki ga je bil prejšnji dan dobil od najstarejše cesarične.

Šel je potem v svojo sobico in se preoblekel. Pogledal je še h konju v hlev. Krčmar pa je bil konja že dobro oskrbel, in šla sta oba, Slabota in krčmar, v sobo k cesaričnama. Morali so vsi, obe cesarični in krčmar, Slaboti obljubiti, da nikomur ne izdajo, da sta cesarični tukaj in da cesarični ne smeta iz sobe.

Ker je bila srednja cesarična najstarejši povedala, v kakšnih skrbih je njun oče za najstarejšo, kam da je izginila, je prosila ta, če sme očetu cesarju pisati kratko pisemce, da ne bo preveč v skrbih. Slabota je dovolil, a dejal, da bo pismo sam nesel cesarju. Hitro je sedla najstarejša cesarična k mizi ter pričela pisati pismo, pa prišlo je medtem ljudstvo od morja in šli so vsi k oknu gledat. Gledali so skozi zaprto okno, da bi jih nihče ne spoznal.

Ljudstvo je vriskalo veselja in prepevalo, godba je svirala; sredi množice se je pa peljal cesar v zlati kočiji. Zazvonili so zvonovi po vseh cerkvah v mestu in z hiš so zaplapolale zastave.

Ko je ljudstvo odšlo, je najstarejša cesarična hitro napisala to-le pismo:

Preljubi oče!

Nikar ne žalujte ter ne bodite v skrbi zaradi naju. Midve sva na varnem ter se nama ne godi hudo. Upava, da se kmalu vidimo.

Vas iskreno ljubeči

cesarični.

Slabota je vtaknil pisemce v žep, se poslovil ter odšel v cesarski grad, kjer je zopet stregel psom ter jih učil skakati in loviti.

Drugi dan se je šel cesar izprehajat na vrt. Bil je potr, ker sta mu manjkali sedaj že dve hčerki. Sedel je truden na klopcu pri zidu ter zamišljen zrl pred se. Slabota ga je pa opazoval skozi plot; smilil se mu je in naglo je vrgel pisemce k cesarju. Priletelo je preko cesarjeve glave ter mu padlo k nogam. Začuden je pobral cesar pisemce ter ga odprl, Slabota pa, ki ga cesar ni videl, je naglo izginil za vogel ter šel k svojim psom.

Ko je cesar pismo prebral, je vesel skočil na noge ter glasno zažvižgal. Priletelo je vse polno služabnikov. Prišla je tudi najmlajša cesarična. Cesar se je razjokal, jo objel ter dejal: „Ljuba moja, nikar se ne boj, tudi tebe bo rešil junak. Glej, tukaj-le sem sedel ves potr in žalosten, pa prileti od nekod to-le pismo k mojim nogam. Pišeta mi moji rešeni hčerki, da sta na varnem, da se jima ne godi hudo, da naj ne bom v skrbih zaradi njiju in

da se kmalu vidimo. — Služabniki moji, hej,“ se je obrnil k njim, „hitro preiščite ves vrt in okolico okroginokrog, morda dobimo človeka, ki mi je pismo prinesel, ter tako pozvemo, kje sta cesarični.“

In takoj so se razpršili služabniki na vse strani, preiskali ves vrt, preiskali okolico okroginokrog, a nikjer ni bilo žive duše razen na spodnjem dvorišču, kjer je lovski hlapec Slabota učil pse skakati in loviti. Nikomur niti na misel ni prišlo, da bi bil Slabota vrgel pismo ter ga tudi niti izpraševali niso in tako niso mogli zvedeti, odkod je prišlo. In zopet so domnevali, da je pismo priletelo po zraku, da mora biti junak, ki je rešil cesarični, ali čarovnik ali angel božji, ali pa . . . In tu so skomizgali z ramami ter si šepetali nekaj na uho.

Slabota pa je vadal in učil pse ter se ni brigal za nič.

(Dalje.)

Velika noč — veliki dan.

V spomin na minule praznike spisal *Ivan Stukelj*.

(Konec.)

o jutranjem duhovnem opravilu smo se vrnil domov. Vsi ljudje so se hipoma razšli, na cesti ni bilo opaziti niti otročadi niti odraslih ljudi. Vsaka družina je bila zbrana okolo mize pri jerbasu velikonočnega „blagoslova“.

Naš očka je bil vselej ta dan svečanosten v vsem svojem kretanju in dejanju. Z neko sveto resnobo nam je pri tem obedu delil velikonočna jedila. V drugih dneh je bila razdelitev jedil materina reč.

Potem pa, ko smo se nasitili, pa le ven na plan, v prirodo, kjer tudi praznuje Velika noč svoj — veliki dan. In šli smo, oče, mati, moj starejši in mlajši brat ter jaz.

Oče je bil oblečen v črno starinsko obleko, ki je bila pri rokodelcih v navadi izza usodepolnega leta 1848. Suknja mu je bila dolga ter je imela ob krajih nekoliko proč strleče škrijce. Na glavo si je del svetlosiv mehak klobuk s širokimi okrajci. Ta ali oni mlad človek, srečavši nas, se je namuznil tej nenavadni opravi, a meni je oče v nji jako ugajal, saj je lepo pristojala njegovi suhi postavi in bledemu, gladko obritemu obličju.

Mama pa je bila očetu nasprotje, rdečelična, obilnega stasa, oblečena v preprost kroj, kakršnega so tedaj nosile tržanke. Bila je tisti čas v najčistejši, najlepši dobi.

Namerili smo pot proti Staremu gradu, ki je stal na nevisokem griču za trgov onkraj potoka, nedaleč od farne cerkve, ki je stala poleg nje nekdanja grajska kapela, posvečena sv. Mariji Magdaleni in Notburgi.

Veselo je šumel potok, poskakujoč črez kamene in skale ter visoko metal srebrne pene. Zvonko je donela iz njegovih valčkov svobodna pesem